

ORGELS IN GROOT OOSTENDE : HET ORGEL VAN DE SINT-JOZEFSKERK.

Over een instrument en eventueel een organist in de noodkerk die op 17 mei 1889 in de St. Petersburgstraat (op de gronden van het huidige Atheneum) in gebruik werd genomen, is ons niets bekend.

In de "Histoire de l'église de S. Joseph à Ostende par Oscar Thoma, secrétaire et marguillier de la dite église", een met de hand geschreven kroniek over alle gebeurtenissen in de pas opgerichte parochie vinden we helemaal niets terug, zelfs niet over een harmonium.

De plannen voor een nieuw te bouwen instrument werden reeds vóór de plechtige inzegening van de huidige kerk (18 maart 1901) opgemaakt door de Brusselse orgelbouwer Emile KERKHOFF. Op 28 september 1900 stuurde deze namelijk een plan en bestek op naar het voorbeeld van het orgel in de Sinte-Gertrudekerk te Brussel-Etterbeek. De prijs (omvattende bouw, plaatsing, materiaal en verblijf te Oostende) zo voor een instrument met twee klavieren en pedaal 17.000 francs belopen. Dit voor een orgel met 34 spelen waarvan sommige afgeleide spelen. Zonder afgeleide spelen zou het 21.250 F. worden.

Een orgel met 3 klavieren en pedaal zou respectievelijk 25.200 en 31.500 F. bedragen. Het werk zou tegen Sinksen 1901 klaarkomen. Men opteerde in Oostende voor een tweemanuali instrument met pedaal en met afgeleide spelen. Men voorzag echter drie spelen meer : dat bracht het totaal aantal spelen op 37 terwijl de prijs verhoogde naar 22.000 francs !

Zo zag het plan eruit !

1. een klavier met 56 toetsen voor de spelen van het Groot Orgel
2. " " " " " " " " " " " Reciet (in een zwelkast)
3. een pedaal met 30 toetsen voor de spelen van het zelfstandig pedaal.

De spelen dan :

GROOT ORGEL :

1. Montre 16'	56 pijpen
2. Bourdon 16'	"
3. Montre 8'	"
4. Diapason 8'	"
5. Flûte Harmonique 8'	"
6. Bourdon 8'	"
7. Viola-di-Gamba 8'	"
8. Prestant 4'	"
9. Flûte Octaviante 4'	"
10. Doublette 2'	"
11. Fourniture 3 rangs	168 pijpen
12. Cornet 5 rangs	160 pijpen (over 32 toetsen/nu is het nog zo)
13. Bombarde 16'	56 pijpen
14. Trompette 8'	56 pijpen
15. Clairon 4'	56 pijpen
16. Clarinette 8'	56 pijpen

RECIET :

17. Bourdon 16'	56 pijpen
18. Flûte 8'	"
19. Bourdon 8'	"
20. Salicional 8'	"
21. Voix-Céleste 8'	44 pijpen (over 44 toetsen)
22. Eoline 8'	56 pijpen

23.	Prestant 4'	56 pijpen
24.	Quinte 2 2/3'	"
25.	Octavin 2'	"
26.	Trompette Harmonique 8'	"
27.	Basson-Hautbois 8'	"
28.	Voix Humaine 8'	"

ZELFSTANDIG PEDAAL :

29.	Flûte ouverte 16'	30 pijpen
30.	Sousbasse 16'	"
31.	Quinte Ouverte 12'	"
32.	Flûte 8'	12 "
33.	Bourdon 8'	12 "
34.	Flûte 4'	12 "
35.	Bombarde 16'	30 pijpen
36.	Trompette 8'	12 "
37.	Clairon	12 "

In totaal zo'n 1950 pijpen !!!

Daarbij nog een reeks "pédalles de combinaisons" :

1. Koppeling reciet - groot orgel
2. Koppeling reciet - pedaal
3. Koppeling groot orgel - pedaal
4. Effêt d'Orage (!)
5. Tremblant
6. Zweltrede (voor het reciet)
7. Generaal Crescendo
8. 1° vrije combinatie
9. 2° vrije combinatie
10. 3° vrije combinatie
11. 4° vrije combinatie.

De speeltafel zou in het midden van het doksaal komen, zodanig dat de orgelist met het aangezicht naar het altaar zat.

De pijpen moesten worden gemaakt uit een legering van lood en tin (65% tin), de houten pijpen uit cypressenhout en de grote pijpen van de bombarden, diapason, viola-di-gamba, salicional en eoline "seront faits en un métal très résistant et particulièrement préparé".

Men had echter zonder de Monumentencommissie gereken want de orgelkasten (links en rechts, zoals nu nog te zien is) waren te breed (1,85m) en verborgen een gedeelte van de ramen ; ze waren zelfs niet hoog en diep genoeg. Een nieuw ontwerp werd gemaakt waarbij KERKHOFF de bemerking maakte dat de fronten weinig zichtbaar zouden zijn vanuit de kerk. Maar zo geschiedde !!

In een brief van 3 maart 1901 betoogt de orgelbouwer dat de parochie een van de meest volledige instrumenten van het land zal bezitten en dat het voor hem een goede reclame zal zijn. De montage in het atelier begint, en KERKHOFF voorziet eind juni klaar te koeen, hopend dat tegen deze tijd het hoogzaal (toen nog in opbouw) ook klaar zal zijn, aangezien de Bisschop van Brugge de kerk reeds op 18 maart zal inzegenen.

Alhier stelt men zelfs voor om de niet-sprekende frontpijpen uit tin te laten maken omwille van het mooiere uitzicht, en niet zoals meestal gebruikelijk, uit beschilderd zink of hout. Dit komt neer op een extra-uitgave van 1.015 F. voor 140 à 150 kg tin, plaatsing en vervaardiging inbegrepen. Gelukkig waren er maar weinig frontpijpen nodig (net zoals nu nog trouwens).

Uiteindelijk werd het afgewerkteorgel ingespeeld op donderdag 22 augustus 1901, en wel met een concert door J. PETIT (vaste orgelist van de kerk), Léandre VILAIN (Petrus & Paulus ; Kursaal), A. SEVRE (orgelist St. Jean & Nicolas, Brussel) en JADIN (orgelist van de St. Waudru te Mons). Een echte pléiade van organisten dus !

Robert Hostyn.

QUARTIER LEOPOLD.

Toen wij verleden maand onze voordracht over de Oostendse prentkaartenhielden, maakten wij van de gelegenheid gebruik om bij het tonen van een prentkaart "Les environs d'Ostende : Le Quartier Léopold" aan de toehoorders te vragen of zij niet wisten waar dit kwartier gelegen was. Op de prentkaart zag men een beek met een brugje en enkele huizen.

Het was de heer R. Van Craeynest die ook wist te zeggen dat dit een deel van de Konterdam-wijk was. Hij had bij opzoekingen in de stadsbibliotheek in "L'Echo d'Ostende" van de vorige eeuw daar het een en ander over aangetroffen.

De heer R. Van Craeynest heeft dit voor ons weer opgezocht en we namen die enkele stukjes met veel dank over :

"De grandes fêtes populaires auront lieu dimanche prochain à la commune de Steene, pour l'inauguration du nouveau quartier Léopold.

Ces fêtes se composent de plusieurs jeux et de concerts. Inutile de dire qu'il y aura foule dimanche à Steene". (24 juin 1880).

"Nous avons annoncé dans notre dernier numéro que des fêtes populaires ont lieu aujourd'hui à Steene, pour l'inauguration du nouveau Quartier Léopold.

Ce nouveau quartier est la partie du territoire de Steene, situé au Conterdam et qui touche au bois de Boulogne.

La foule ne manquera pas de ce côté aujourd'hui et les amusements n'y feront pas défaut.

Les fêtes, rehaussées par la musique, seront très animées." (27 juin 1880).

"Nous avons rendu compte des fêtes qui ont eu lieu lors de l'inauguration du nouveau quartier Léopold à Steene.

Le soir de la fête, M. le bourgmestre Verkarre et M. le secrétaire Boy ont vivement félicité et remercié la commission organisatrice de la fête.

Un toast au Roi a été accueilli avec enthousiasme et transmis par télégraphe à S.M.

Voici la réponse que le président des fêtes a recue :

"Le Roi très touché de votre télégramme me charge de remercier sincèrement les membres de votre commission et de leur dire qu'il fait des vœux pour la prospérité du nouveau quartier Léopold à Steene".

"L'aide de camp de service".

Cette réponse, portée à la connaissance des habitants de Steene a été reçue avec un grand enthousiasme." (11 juillet 1880).

Er is dus geen vergissing mogelijk met het "Quartier Léopold" van na 1901, toen men aldus de wijk van het Leopoldplein aanduidde (nu "Het Peird").

O. V.